

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2019-1015

20.12.2019

Protector Forsikring ASA

Ansvar

Fostermor skadet arm da hun ble revet overende av fosterbarn i lek – skade "påført fosterhjemmet"?

Skadelidte (fostermor) ble revet over ende da hun løp om kapp med fosterbarnet på 13 år. Uenighet om hvorvidt hendelsen var dekket av kommunens ansvarsforsikring, som henviser til standardavtale av 1999 hvor kommunen forplikter seg til å "Stå økonomisk ansvarlig for skader barnet måtte påføre fosterhjemmet (...)". Spørsmål om formuleringen innebærer objektivt ansvar for kommunen. Nemnda kom til at hendelsen var dekket av kommunens ansvarsforsikring.

Saksfremstilling

Saken gjelder kav om erstatning for personskade under kommunens ansvarsforsikring.

Den aktuelle ansvarsforsikringen er en "Alminnelig ansvars-, formueskade- og kriminalitetsforsikring for kommuner og fylkeskommuner", med avtalt tilleggsdekning for ansvar for fosterbarn, jf. beviset og tilleggsvilkårene:

Forsikringsbeviset: "Ansvarsforsikringen er utvidet til å omfatte ansvar for fosterbarn iht. standardavtale av 1999 utarbeidet av Barne- og familiedepartementet iht. vilkårets pkt. 9.1 tilleggsvilkår nr. 1."

Tilleggsvilkår nr. 1: Ansvar for fosterbarn

Forsikringsavtalen er utvidet til å omfatte det økonomiske ansvar kommunen kan pådra seg som følge av at standardavtale av 1999, utarbeidet av Barne- og familiedepartementet, er inngått mellom barneverntjenesten og fosterforeldre. Ansvar er begrenset til å gjelde det ansvaret som kommunen kan pådra seg i henhold til avtalens pkt. 18, samt det rettslige erstatningsansvaret som fosterbarn kan pådra seg overfor tredjemann.

Av standardavtalen av 1999 fremgår følgende:

Barneverntjenesten forplikter seg til:

...

18. Stå økonomisk ansvarlig for skader barnet måtte påføre fosterhjemmet når skadene ikke kan tilskrives åpenbar forsømmelse av skadeforebyggende mulighet fra fosterforeldrenes side, eller skadene dekkes av eventuell forsikringsavtale som fosterforeldrene har. Ansvar for skade som barnet måtte påføre tredjemann reguleres av alminnelige erstatningsrettslige regler.

Av avtalen skadelidte har inngått med kommunen fremgår følgende:

Barneverntjenesten forplikter seg til:

...

Stå økonomisk ansvarlig for skader barnet måtte påføre fosterhjemmet eller 3dje person, når skadene ikke kan tilskrives åpenbar forsømmelse av skadeforebyggende mulighet fra fosterforeldrenes side, eller dekkes av fosterhjemmets forsikring

Partene er enige om hendelsesforløpet. Skadelidte og fosterbarnet gikk for å kaste søppel i enden av gangen på stedet de ferierte. På vei tilbake skulle de løpe om kapp etter ønske fra fosterbarnet.

Skadelidte lå an til å vinne kappløpet, men fosterbarnet holdt henne igjen slik at hun falt overende og skadet armen/skulderen.

Skadelidte fikk brudd i arm/skulder ved fallet og har fremmet krav om erstatning under blant annet kommunens ansvarsforsikring.

Selskapet avsto ansvar for kommunen under henvisning til at det ikke forelå ansvarsgrunnlag fordi skaden ikke var "påført" av barnet, jf. avtalen mellom kommunen og fosterhjemmet.

Klager krever erstatning for skaden og anfører at den er påført av fosterbarnet, jf. avtaleteksten. Det står ingen ting om at barnet må ha påført skaden i "ond hensikt" eller med skademotiv. Avtaleteksten sier bare at skaden må være forårsaket av barnet, og dette er klart tilfellet. Skaden ville ikke skjedd om ikke fosterbarnet hadde holdt klager igjen slik at hun falt. Det er ikke grunnlag for å tolke avtalen innskrenkende slik selskapet gjør. Fallet kan ikke heller karakteriseres som et "hendelig uhell".

Selskapet avviser ansvar og anfører at skaden ikke er dekket av avtalen fordi den ikke er påført av barnet fordi om barnet holdt fostermor som en del av leken (med påfølgende fall). Fallet må karakteriseres som et hendelig uhell som ikke er omfattet av avtalen eller noe annet erstatningsgrunnlag. Den naturlige tolkning av avtalen tilsier at meningen har vært at kommunen holdes ansvarlig for det foreldrene ellers ville blitt ansvarlig for, men ikke at ansvaret går noe lengre enn dette, jf. skl. § 1-1. Fosterhjemmet skal få dekning for sin økte økonomisk risiko ved å ha et fosterbarn i familien, f.eks. utagering, men ikke skade ved et hendelig uhell som skjer i forbindelse med ordinær hverdagsaktivitet i form av lek. En dekning i form av objektivt ansvar går langt utover hva som må anses som rimelig og hensiktsmessig. Dersom avtalen var ment å omfatte et rent objektivt ansvar, ville vilkåret nødvendigvis vært formulert slik: "18. Stå økonomisk ansvarlig for skader barnet måtte påføre fosterhjemmet". Resten av setningen ville i så fall vært overflødig. Kommunen kunne også tatt inn en presisering i form av at kommunen var ansvarlig for skader barnet måtte påføre uten hensyn til skyld.

Selskapet viser også til hensynene bak / vilkårene for illeggelse av objektivt ansvar utenfor kontrakt, hvor det blant annet kreves ekstraordinær risiko, jf. HR-2019-52-A, hvoretter skaderisikoen skal sammenholdes med dagliglivets risiko. Ut fra dette kan det ikke anføres at kommunen har påtatt seg et objektivt ansvar. Det å ha et fosterbarn er ment å være en familiesituasjon og følgelig innenfor dagliglivets risiko. Ulikheten består i at mens en familie normalt ikke kan søke erstatning utenfra dersom deres biologiske barn har utagert, så vil fosterfamilien ha en mulighet for å søke erstatning hos kommunen for fosterbarnets aktive skadeforvoldelse.

Selskapet har ikke tatt stilling til anført inntektstap eller årsakssammenheng mellom skadehendelsen og anført tap.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig for klagers bruddskader.

Av avtalen skadelidte har inngått med kommunen fremgår følgende:

Barneverntjenesten forplikter seg til:

...

Stå økonomisk ansvarlig for skader barnet måtte påføre fosterhjemmet eller 3dje person, når skadene ikke kan tilskrives åpenbar forsømmelse av skadeforebyggende mulighet fra fosterforeldrenes side, eller dekkes av fosterhjemmets forsikring

Den aktuelle ansvarsforsikringen har følgende vilkår:

Forsikringsavtalen er utvidet til å omfatte det økonomiske ansvar kommunen kan pådra seg som følge av at standardavtale av 1999, utarbeidet av Barne- og familiedepartementet, er inngått mellom barneverntjenesten og fosterforeldre. Ansvar er begrenset til å gjelde det ansvaret som kommunen kan pådra seg i henhold til avtalens pkt. 18, samt det rettslige erstatningsansvaret som fosterbarn kan pådra seg overfor tredjemann.

Det aktuelle pkt. 18 i standardavtalen av 1999 sier at barnevernstjenesten er forpliktet til å:

...
18. Stå økonomisk ansvarlig for skader barnet måtte påføre fosterhjemmet når skadene ikke kan tilskrives åpenbar forsømmelse av skadeforebyggende mulighet fra fosterforeldrenes side, eller skadene dekkes av eventuell forsikringsavtale som fosterforeldrene har. Ansvar for skade som barnet måtte påføre tredjemann reguleres av alminnelige erstatningsrettslige regler.

Den underliggende avtalen mellom skadelidte og kommunen sier at:

Barneverntjenesten forplikter seg til:

...
Stå økonomisk ansvarlig for skader barnet måtte påføre fosterhjemmet eller 3dje person, når skadene ikke kan tilskrives åpenbar forsømmelse av skadeforebyggende mulighet fra fosterforeldrenes side, eller dekkes av fosterhjemmets forsikring

Forsikringen dekker etter dette skader barnet "måtte påføre fosterhjemmet". Dette er i samsvar med ansvaret kommunen har påtatt seg i avtalen med skadelidte. Nemnda forstår saken slik at partene er enige om at ansvaret omfatter både ting- og personskader (på fosterforeldrene), men er uenige om skaden i dette tilfellet er "påført" av fosterdatteren.

Ordet påført betyr "få noen til å bli rammet av, utsatt for, bebyrdet med (noe); volde; tilføye; gi". Ordet "volde" brukes normalt i erstatningsretten som verb for kravet om årsakssammenheng, se bl.a. skl. § 2-1 "skade som voldes forsettlig eller uaktsomt". Nemnda kan ikke se at ordet "påføre" krever noe mer enn at fosterdatterens adferd er en nødvendig betingelse for klagers skade. Det kan ikke være tvil om at det foreligger faktisk årsakssammenheng i den forstand at om datterens adferd tenkes borte, ville klager ikke falt.

Nemnda kan ikke se at det er grunnlag for å innfortolke et krav om uaktsomhet, sml. for så vidt også ordlyden i § 2-1 hvor skyldkravet presiseres separat fra årsakskravet. Nemnda viser også til standardavtalen pkt. 18 andre setning hvor man sier at ansvaret overfor tredjepersoner er regulert etter alminnelige erstatningsrettslige regler, noe som ikke hadde vært nødvendig om man mente løsningen skulle være lik for skade påført fosterhjemmet og skade påført tredjeperson. Selv om avtalen mellom kommunen og skadelidte ikke har en tilsvarende sontring, mener nemnda det i forhold til forsikringsselskapet her må sondres mellom ansvarsgrunnlaget overfor skadelidte og ansvarsgrunnlaget ved skade som rammer tredjemann.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Klager gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant), Elisabet Okkenhaug (selskapsrepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).